

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

neuze malformatie, het komt allemaal aan de orde. Daarnaast zijn er hoofdstukken over verstoppingen van de carotis, hartstilstand, aangeboren hartproblemen en de gevolgen van hartchirurgie. Zowel cognitieve als emotionele aspecten worden besproken, de stoornissen en de behandeling. Het is een compact boek, maar het voegt een grote hoeveelheid informatie samen tot een eenheid. Een nuttig naslagwerk.

The Routledge Companion to dyslexia.

Gavin Reid (red.)

Londen: Routledge, 2009

362 pagina's

Het boek bevat 26 hoofdstukken, ingedeeld in vijf thema's: onderzoek, dimensies van dyslexie, het identificeren van een kind met dyslexie, identificeren van problemen in de latere carrière, variatie en taalverschillen. Een zeer breed scala aan onderwerpen wordt besproken door auteurs die deels actief zijn in het onderzoek, maar ook deels in de praktijk van kinderen met leer- en leesstoornissen. Er is een expliciete poging gedaan om vooruit te denken en de onderwerpen 'brein' en 'genetica' even te laten rusten: belangrijke onderwerpen, maar niet voor iemand in de praktijk. En voor zo iemand lijkt me dit boek ook vooral bedoeld: bruikbare informatie over veel aspecten overzichtelijk bij elkaar.

Cognitive and neural processes of auditory-verbal hallucinations in schizophrenia: Evidence from behavioural and neuroimaging experiments.

Ans Vercammen

Proefschrift Universiteit van Groningen, 2009

250 pagina's

Vercammen heeft geprobeerd met verschillende technieken iets meer te begrijpen van mechanismes die betrokken zouden kunnen zijn bij het horen van 'stemmen', auditief-verbale hallucinaties (AVH). Er wordt tegenwoordig verondersteld dat hallucinaties niet alleen een symptoom van een ziekte is, maar dat ook in de normale bevolking sommige mensen wel hallucinaties hebben. Een mogelijke verklaring ligt dan in de balans bij de waarneming tussen binnenkomende informatie en opgeslagen informatie. Studenten die hoog scoren op een hallucinatievragenlijst blijken ook verwachte woorden te horen op plekken waar ruis werd aangeboden. Schizofreniepatiënten blijken een hogere efficiëntie en tevens een positieve bias te hebben bij het waarnemen van

dit soort stimuli. Uit structurele imaging-analyses en TMS-studies bleek dat er structurele en functionele afwijkingen optreden bij patiënten in gebieden die betrokken zijn bij productie, perceptie en monitoren van de interne spraak en die gerelateerd zijn aan de ernst van de AVH.

Thinking of ecstasy: Neuropsychological aspects of ecstasy use.

Thelma Schilt

Proefschrift Universiteit van Amsterdam, 2009

125 pagina's

Dit proefschrift is voortgekomen uit het NEXT-project: Netherlands XTC Toxicity-project. Schilt heeft neuropsychologisch onderzoek verricht bij jongeren die nog geen XTC hebben gebruikt, en deze groep is later nog eens onderzocht: een deel van deze jongeren was toen XTC gaan gebruiken en zo heeft ze een mooie, zeldzame prospectieve studie kunnen uitvoeren. Ook heeft ze mensen kunnen bestuderen die weinig of geen andere psychoactieve stoffen tot zich namen, meestal een lastige complicatie bij dit type onderzoek. Er kwam een duidelijk resultaat uit dit project naar voren: XTC heeft al snel een negatief effect op het verbaal geheugen, niet dramatisch maar wel significant. Dit effect is niet voor iedereen even groot en Schilt heeft kunnen laten zien in de prospectieve studie dat de individuele gevoeligheid voor deze schadelijke bijwerking te maken heeft met het COMT-gen. Tot slot heeft Schilt nog gekeken of het mogelijk is om op basis van scores op neuropsychologische tests, met name de IOWA-gambling taak, te voorspellen wie XTC zal gaan gebruiken. Daar zijn wel enige aanwijzingen gevonden, maar er is meer onderzoek nodig. De resultaten zijn in een zestal internationale publicaties neergelegd.

Type 2 diabetes and cognition: Neuropsychological sequelae of vascular risk factors in the aging brain.

Esther van den Berg

Proefschrift Universiteit Utrecht, 2009

224 pagina's

Dit is een dik proefschrift met niet minder dan dertien hoofdstukken, op de discussie na allemaal gepubliceerd. Uit eerder onderzoek, onder meer van een eerder Utrechts promotieproject van Brands, was bekend dat Diabetes Mellitus Type 2 (T2DM) kan leiden tot slechter cognitief presteren. In dit proefschrift worden studies gerapporteerd die proberen verder te achterhalen welke factoren van belang

zijn bij het ontwikkelen van die cognitieve problemen, waarbij ook gekeken is naar een verhoogd risico op dementie. Er zijn aanwijzingen gevonden dat de cognitieve achteruitgang al in een vroeg stadium geassocieerd kan worden met een verhoogd risico op (pre)klinische atherosclerose: bloeddruk, lichaamsgewicht, cholesterol en glycemiespiegel. Cognitie werd hierbij wel gemeten in de vorm van een z-score, gesommeerd over zes domeinen. Ook is bij T2DM-patiënten psychologisch welbevinden onderzocht en dat bleek niet gerelateerd aan ziekteparameters en cognitieve parameters. Kijkend naar veroudering lijkt het erop dat er wel meer cognitieve problemen optreden, maar dan niet zozeer op het gebied van geheugen, maar eerder op het gebied van snelheid van informatieverwerking. Het onderzoek heeft echter zoveel resultaten opgeleverd dat het niet doenlijk is om alle specifieke gegevens hier in beknopte vorm weer te geven.

Recovery after Mild Traumatic Brain Injury: An integrative approach on understanding complaints, performance and functional outcome.

Maja Stulemeijer

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, 2009
156 pagina's

Wie heeft niet de spotjes gehoord in de periode oktober-november 2009 over de 25% van de mensen die een jaar na een licht hersenletsel nog klachten hebben? Het leek wel een promotiecampagne voor het 'boek' van Stulemeijer. Stulemeijer heeft geprobeerd om een integraal overzicht te krijgen van neurale, cognitieve en psychosociale factoren; dat betekent dat direct na het ontstaan van het hersenletsel mensen werden opgevangen en onderzocht, dat ze gedurende een halfjaar zijn gevolgd, en dat zowel naar biologische, cognitieve, psychosociale als gevolgen voor leef- en werkomstandigheden is gekeken. Tot slot is geanalyseerd of er predictoren zijn in de eerste fase na het ontstaan die de arts een handreiking kunnen bieden om een prognose te stellen over het verloop na een halfjaar. Dat heeft geresulteerd in een klein, handig kaartje. Deze verschillende aspecten zijn in zeven empirische hoofdstukken (en net zo veel artikelen) uitgewerkt. Cognitieve prestaties en klachten zijn in het begin wel geassocieerd met de ernst van het hersenletsel. Maar na een halfjaar is er geen relatie tussen klachten en ernst van het letsel. Psychologische, met name emotionele aspecten zijn van belang voor het blijven bestaan van klachten. Een meer verras-

sende bevinding kwam voort uit de fMRI-studie: bij een subgroep werd het geheugen onderzocht terwijl met fMRI naar het functioneren van de temporaalkwab en de frontaalkwab werd gekeken. Daaruit bleek dat er wel een associatie was tussen geheugen en structurele kenmerken van de mediale temporale kwab, maar dat er geen sprake bleek te zijn van verhoogde activatie in de frontaalkwab als teken van compensatie, een veel aangevoerde factor om de verhoogde vermoeidheid bij deze patiënten te verklaren. Stulemeijers studie laat zien dat mensen niet zomaar 'hersenen en gedrag' zijn en dat we met meer individuele kenmerken rekening moeten houden voor de opvang van patiënten met een hersenletsel.

Epidemiology of post-stroke behavioural consequences.

Liselore Snaphaan

Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2010
158 pagina's

Snaphaan rapporteert bevindingen van de in 2005 gestarte Nijmeegse Stroke Studie. Zij heeft vooral gekeken naar depressie, cognitieve effecten (met name geheugen) en vermoeidheid, met in het achterhoofd de vraag: is de laesie (plaats en omvang) belangrijk of gaat het vooral om een secundaire reactie op het CVA. Ook werd rekening gehouden met mogelijke stoorfactoren die al aanwezig waren voor het CVA. Bij de studie naar depressie werd ook gekeken naar de effecten van een TIA, en de prevalentie was bij die groep vergelijkbaar aan die van de CVA-groep. Een literatuurstudie over 65 studies naar het effect van een CVA op cognitieve klachten maakte duidelijk dat er veel variatie is in includering van patiënten, maar vooral ook in de wijze van meten van cognitieve functies en de momenten waarop dit gebeurt. Het beloop wordt zelden in kaart gebracht. Snaphaan heeft met fMRI onderzocht of geheugenklachten te relateren zijn aan afwijkingen in de mediale temporaalkwab en concludeerde dat het eerder gaat om functionele verbandingen met de temporaalkwab dan om laesies in de kwab. Ongeveer een derde van de patiënten ontwikkelt vermoeidheidsklachten na twee maanden en ook na anderhalf jaar heeft een derde vermoeidheidsklachten. Jongere leeftijd en depressieve symptomen waren de belangrijkste risicofactoren.